

КОНЦЕПЦІЯ «СПОНТАННОГО ПОРЯДКУ» ЯК ПРИНЦИП ПОБУДОВИ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ СУЧАСНИХ ПРОЕКТООРІЄНТОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ

асист. Смоленніков Д.О., студентка гр. М-11 Надточій Ю.О.

Проектоорієнтовані підприємства є специфічним видом організацій, завдання яких змінюються кожного разу з початком нового проекту. Робота в таких організаціях вимагає творчого підходу та ініціативності, що майже неможливо втілити в умовах ієрархічних оргструктур, які позбавляють працівника необхідності приймати непрограмовані рішення. Саме тому деякі прогресивні компанії обирають «менеджмент без менеджерів».

За словами Яніса Варофакіса (Yanis Varoufakis), економіста Valve Corporation, що успішно працює без керівництва з 1996 року, цей підхід засновано на концепції «спонтанного порядку» - самоорганізації, що реалізується через розподіл часу та формування команд безпосередньо самими членами організації, відповідно до цілей, обраних ними самостійно, і не передбачає керівництва. Компанії такого типу найчастіше мають одного або кількох співвласників, що не мають ніяких привілеїв у прийнятті рішень і працюють на рівні з іншими членами організації.

Організаційна структура таких компаній є пласкою, повністю виключаючи ієрархію та бюрократію. Схематично різницю між ієрархічною та анархічною оргструктурами показано на малюнку 1.

Рисунок 1 – Ієрархічна та анархічна організаційні структури

На схемі анархічної структури не показано зв'язків, бо вони не є постійними і формуються між її елементами спонтанно. Приєднання до нового проекту здійснюється виключно шляхом зараження інших ідеєю і базується на власному бажанні людини. Всі функції менеджменту реалізуються усіма працівниками у рівному співвідношенні і не мають наказового характеру відносно інших членів команди (таблиця 1).

Таблиця 1 – Реалізація функцій менеджменту в організаціях з анархічною організаційною структурою

Функція	Реалізація
Планування	здійснюється автором ідеї поточного проекту, дозволяє встановити адекватні часові норми та кількість працюючих
Організація	згуртування команди однодумців навколо автора ідеї, організації спільного робочого простору
Мотивація	зацікавленість учасників проекту у його успішності, пошук нових підходів, самореалізація
Контроль	соціальний контроль, щорічне написання відгуків щодо роботи всіх співробітників кожним з них

Питання прийому на роботу, звільнення, преміювання та інші організаційні питання вирішуються голосуванням та приймаються лише у разі одностайної підтримки.

Головною умовою успішного функціонування таких підприємств є підбір кваліфікованих спеціалістів, що мають різнопланові здібності та проявляють здатність до самоорганізації та роботи у команді. Висока вартість робочої сили (за даними сайту salaryquest.com середня заробітна плата у Valve Corporation складає близько 100 тис. дол. США на рік) компенсується злагодженою роботою колективу та якістю кінцевого продукту.

Поряд із вищеперерахованими позитивними рисами, та анархічна оргструктура має ряд негативних, до яких можна віднести:

- неможливість прогнозування показників більше ніж на кілька місяців;
- відсутність системи підвищення кваліфікації працівників;
- складність наймання спеціалістів у сферах, представників яких ще немає у компанії;
- проблема наймання талановитих спеціалістів, що надають перевагу організаціям з традиційною структурою.

Не дивлячись на недоліки, концепція «спонтанного порядку» дає безліч можливостей розвитку організації. До них можна віднести наступні:

- розширення компанії до меж, коли самоорганізація більше не діятиме;
- розпад корпорації на менші, але подібні за структурою компанії;
- виділення менеджерів з працівників компанії з найбільшим досвідом;
- викуп компанії у власника працівниками у рівних частинах.

Підсумовуючи все вищесказане, можна стверджувати, що концепція «спонтанного порядку» може успішно бути використана як основний принцип побудови організаційної структури проектоорієнтованого підприємства у разі дотримання головної умови – ретельного підбору висококваліфікованих працівників.

Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.): у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 3. – С. 110-111.